

Förordning om export och import av farliga kemikalier (omarbetning)

Miljödepartementet

2011-06-29

Dokumentbeteckning

KOM(2011) 245

Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om export och import av farliga kemikalier (omarbetning)

Sammanfattning

Genom förordningen från 2008 om export och import av farliga kemikalier genomförs Rotterdambkonventionen. Konventionen handlar om förfarandet med förhandsgodkännande sedan information lämnats för vissa farliga kemikalier och bekämpningsmedel i internationell handel (PIC-förfarandet).

Den nya förordning om farliga kemikalier som föreslås kommer i huvudsak att behålla alla bestämmelser i den nuvarande förordningen, även de bestämmelser som är mer långtgående än konventionen. Vissa tekniska ändringar anses dock nödvändiga för att öka förordningens tydlighet och effektivitet. Ändringarna som föreslås är nödvändiga för att anpassa förordningen till Lissabonfördraget och den allmänna kemikalielagstiftningen och kommer att ytterligare underlätta genomförandet. Förslaget att involvera den Europeiska kemikaliemyndigheten (ECHA) i de arbetsuppgifter som föreskrivs i förordningen bör leda till effektiviseringar av arbetet. Regeringen delar kommissionens bedömning att dagens starka skydd av människors hälsa och miljön kommer att bibehållas.

1 Förslaget

1.1 Ärendets bakgrund

Rotterdambkonventionen antogs i september 1998. Den trädde i kraft den 24 februari 2004. Rotterdambkonventionens syfte är att främja delat ansvar och insatser i samarbete mellan parterna inom internationell handel med farliga

kemikalier för att skydda människors hälsa och miljön från potentiella skador och bidra till en miljövänlig användning. Detta görs genom främjande av informationsutbyte om kemikaliernas egenskaper, genom bestämmelser om en nationell beslutsprocess om importen och exporten samt genom spridning av dessa beslut till parterna.

Genom förordning (EG) nr 689/2008 genomförs Rotterdamkonventionen om förfarandet med förhandsgodkännande sedan information lämnats för vissa farliga kemikalier och bekämpningsmedel i internationell handel (PIC-förfarandet). Förordningens bestämmelser är mer långtgående än konventionens och ger ett högre skydd åt importerande länder eftersom bestämmelserna riktar sig till alla länder och inte bara till parterna i konventionen. Förordningens räckvidd är inte begränsad till kemikalier som är förbjudna eller underkastade stränga restriktioner enligt konventionen, utan omfattar även kemikalier som är förbjudna eller underkastade stränga restriktioner på EU-nivå. Dessutom säkerställer förordningen att alla kemikalier är förpackade och märkta på lämpligt sätt vid export.

Kommissionen har anfört följande skäl till förslaget om omarbetning av förordning (EG) nr 689/2008:

- Anpassningar till följd av införandet av Reach-förordningen¹ samt införandet av det nya systemet för klassificering, märkning och förpackning av ämnen och blandningar, den s.k. CLP-förordningen². Framförallt genom ändringar av olika definitioner, så att samma terminologi används inom EU:s kemikalielagstiftningar.
- Anpassningar till nya kommittéförfarandet i EU-fördraget. Här föreslås kommissionen ges befogenheter att ändra icke väsentliga delar av förordningen genom delegerade akter.
- Vissa arbetsuppgifter föreslås överföras från Joint Research Center (JRC) i Ispra till ECHA.
- Mot bakgrund av erfarenheterna från genomförandet av förfarandet för uttryckligt medgivande enligt förordning (EG) nr 689/2008 bör ytterligare villkor införas som kan göra det möjligt att fortsätta export även om inget svar inkommer från det importerande landet, utan att minska skyddet av importerande länder.

¹ Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1907/2006 av den 18 december 2006 om registrering, utvärdering, godkännande och begränsning av kemikalier (Reach)

² Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1272/2008 av den 16 december 2008 om klassificering, märkning och förpackning av ämnen och blandningar, ändring och upphävande av direktiven 67/548/EEG och 1999/45/EG samt ändring av förordning (EG) nr 1907/2006

Den nya förordning som föreslås kommer i huvudsak att behålla alla bestämmelser i den nuvarande förordningen, även de bestämmelser som är mer långtgående än konventionen. Vissa tekniska ändringar anses dock nödvändiga för att öka förordningens tydlighet och effektivitet. De viktigaste ändringarna är följande:

Ändringar och förtydliganden av vissa definitioner (artikel 3)

Definitionerna ändras för att anpassa förordningen till förordning (EG) nr 1272/2008. Begreppet "beredning" har ersatts med "blandning" i linje med ändringarna av den allmänna kemikalielagstiftningen, och en definition av begreppet "ämne" införs.

Ändringar av förfarandet för "uttryckligt medgivande" (artikel 14.7)

I omkring 30 % av fallen inkommer inget svar från det importerande landet, trots de ansträngningar som görs av det exporterande landets utsedda nationella myndigheter och kommissionen, ibland under flera månader eller till och med år. Till följd av detta kan exporten inte fortsätta, trots att ämnena ofta inte är förbjudna eller underkastade stränga restriktioner i de importerande länderna. Det nuvarande systemet skapar därmed problem för exportörer och de utsedda nationella myndigheterna i exporterande medlemsstater, utan att det för den skull nödvändigtvis ger ett bättre skydd för importerande länder. Därför har Kommissionen bedömt att det behövs vissa begränsade möjligheter att tillfälligt fortsätta med export, medan fortsatta ansträngningar görs för att få fram ett uttryckligt medgivande. Det föreslås att exporten ska få fortsätta om det finns dokument från officiella källor som bevisar att kemikalien har importerats eller använts under de senaste fem åren och att inga lagstiftningsåtgärder vidtagits, om det, trots att alla rimliga ansträngningar gjorts av exportörens utsedda nationella myndighet, ECHA och kommissionen, inte kommer något svar från det importerande landet inom två månader. De dokument som styrker att kemikalien importeras till landet kan betraktas som tillräckligt tecken på medgivande till att exporten fortsätter under en tolv månadersperiod i väntan på svaret. Detta skulle vara förenligt med de så kallade status quo-bestämmelserna i artikel 11.2 i konventionen, men mer restriktivt. Importlicenserna är ofta specifika för en viss produkt, leverantör eller importör och därmed skulle också exportörernas möjlighet att fortsätta exporten begränsas på samma sätt.

Europeiska kemikaliemyndighetens deltagande (artiklarna 6 och 24)

Kommissionen har anfört att det anses särskilt önskvärt att ECHA engageras i genomförandet av förordningen med tanke på dess expertkunskaper och erfarenheter från genomförandet av den allmänna kemikalielagstiftningen och internationella kemikalieavtal, i synnerhet när det gäller förvaltningen av

Anpassning av förordningen till följd av ikraftträdandet av Lissabonfördraget (artiklarna 5 och 26–29)

Bestämmelserna om unionens externa representation har anpassats till Lissabonfördraget. De bestämmelser som ger kommissionen vissa befogenheter har också reviderats för att spegla Lissabonfördragets ikraftträdande.

1.3 Gällande svenska regler och förslagets effekt på dessa

Den befintliga lagstiftning som ska ersättas har formen av en EU-förordning som är direkt tillämplig i EU:s medlemsstater och det finns ingen nationell lagstiftning. Den EU-förordning som nu föreslås ersätta den tidigare förordningen bibehåller i huvudsak samma bestämmelser som den tidigare och ändringarna är mestadels av teknisk art. Den föreslagna förordningen förväntas därmed inte medföra några nationella lagstiftningsåtgärder.

1.4 Budgetära konsekvenser / Konsekvensanalys

De nuvarande bestämmelserna enligt förordningen fungerar allmänt sett bra och endast mindre tekniska ändringar anses nödvändiga för att underlätta genomförandet. De viktigaste ändringarna går ut på att anpassa förordningen till Lissabonfördraget och den allmänna kemikalielagstiftningen samt på att involvera kemikaliemyndigheten i de arbetsuppgifter som föreskrivs i förordningen. Eftersom de totala konsekvenserna av översynen beräknas bli begränsade ansåg Kommissionen det inte nödvändigt att göra en konsekvensanalys. De viktigaste effekterna av ändringarna har sammanfattats av kommissionen på följande sätt:

- De föreslagna ändringarna kommer att öka tydligheten, öppenheten och säkerheten om rättsläget för alla parter som deltar i genomförandet av förordningen.
- Förslaget kommer inte att lägga någon ytterligare administrativ börda på exportörer och behöriga myndigheter som deltar i genomförandet av förordningen. Tvärtom kommer de föreslagna ändringarna att minska det administrativa arbetet för de exportörer som undantas från exportanmälan.
- Vissa arbetsuppgifter kommer att överföras från kommissionen till ECHA, vilket väntas sänka de totala kostnaderna och öka tillgången till vetenskapliga kunskaper för genomförandet.
- Dagens starka skydd av människors hälsa och miljön kommer att bibehållas.

Förslaget väntas inte få några större budgetkonsekvenser i och med att inga nya uppgifter införs jämfört med förordning (EG) 689/2008. Det faktum att vissa arbetsuppgifter överförs från kommissionen till ECHA väntas sänka de totala kostnaderna för genomförandet. Ytterligare kostnadsminskningar kan uppnås på längre sikt mot bakgrund av möjligheterna till synergieffekter med kemikaliemyndighetens övriga uppgifter.

Finansieringen av de uppgifter som utförs av ECHA kommer att ha formen av ett bidrag från unionens budget.

2 Ståndpunkter

2.1 Preliminär svensk ståndpunkt

Regeringen delar kommissionens bedömning att de nuvarande bestämmelserna enligt förordningen allmänt sett fungerar bra. Regeringen anser att de mindre tekniska ändringar som föreslås är nödvändiga för att anpassa förordningen till Lissabonfördraget och den allmänna kemikalielagstiftningen och att de kommer att underlätta genomförandet ytterligare. Förslaget att involvera ECHA i de arbetsuppgifter som föreskrivs i förordningen bör leda till effektiviseringar av arbetet. Regeringen delar kommissionens bedömning att dagens starka skydd av människors hälsa och miljön kommer att bibehållas.

Ändringar av förfarandet för "uttryckligt medgivande" (artikel 14.7)

Regeringen delar kommissionens bedömning att det nuvarande förfarandet för "uttryckligt medgivande" skapar problem för exportörer och de utsedda nationella myndigheterna i exporterande medlemsstater, utan att det för den skull nödvändigtvis ger ett bättre skydd för importerande länder. Den föreslagna lösningen förefaller kunna avhjälpa detta problem utan att försvaga skyddet för importerande länder.

Europeiska kemikaliemyndighetens deltagande (artiklarna 6 och 24)

Regeringen gör bedömningen att förslaget att i förordningen ge ECHA i uppgift att utföra vissa administrativa, tekniska och vetenskapliga uppgifter som krävs för genomförandet av förordningen bör leda till effektiviseringar och förbättringar av arbetet jämfört med dagens förfarande. Idag utförs dessa uppgifter av Joint Research Center (JRC) i Ispra på uppdrag av kommissionen. Eftersom ECHA redan har ansvar för andra databaser och är involverat i mycket av arbetet inom andra kemikalielagstiftningar så borde det innebära en effektivisering/förbättring att flytta ansvaret från JRC till ECHA.

Regeringen anser att förslaget att ge kommissionen befogenhet att genom delegerade akter uppdatera förordningens bilagor bör stödjas. Genom att använda förfarandet med delegerade akter kan processen för uppdatering av bilagorna förhoppningsvis bli mer effektiv. Uppdateringarna baserar sig på beslut som redan fattats under andra lagstiftningsprocesser, där medlemsländerna har möjlighet att rösta.

2.2 Medlemsstaternas ståndpunkter

Ej känt för närvarande

2.3 Institutionernas ståndpunkter

Ej känt för närvarande

2.4 Remissinstansernas ståndpunkter

Förslaget har inte remitterats.

3 Förslagets förutsättningar

3.1 Rättslig grund och beslutsförfarande

I enlighet med EU-domstolens dom i mål C-178/03 (kommissionen mot Europaparlamentet och rådet) kommer den föreslagna förordningen att baseras på artikel 192.1 (miljöskydd) i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt och artikel 207 (den gemensamma handelspolitiken).

3.2 Subsidiaritets- och proportionalitetsprincipen

Förslaget är förenligt med subsidiaritetsprincipen, eftersom dess syften inte kan uppnås av medlemsstaterna på grund av att ett harmoniserat förfarande krävs för att säkerställa att unionen, i egenskap av part i konventionen, uppfyller sina internationella åtaganden.

Förslaget överensstämmer med proportionalitetsprincipen eftersom det är strikt begränsat till vad som är nödvändigt för att uppnå målen. Det inriktas endast på ändringar i de fall då sådana anses nödvändiga och lämpliga med tanke på förordningens funktion eller då de är nödvändiga på grund av ändringar av annan lagstiftning.

Förslaget syftar också till att minska de administrativa bördorna utan att minska skyddet för människors hälsa och miljön.

4.1 Fortsatt behandling av ärendet

Förslaget presenterades av kommissionen för rådsarbetsgruppen för miljö (WPE) den 30 maj och en första diskussion i WPE genomfördes den 7 juni. Inkommande ordförandeskap (Polen) har aviserat att man avser hålla två möten i arbetsgruppen i juli (troligen de två sista veckorna) samt ett i september i frågan.

4.2 Fackuttryck/termer